

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta 5—
četrt leta 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 " "
" " " trikrat . . . 10 " "
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

V Trst, v Trst!

Binkošti! Trtno cvetje se siplje na južna tla, ki jih je solnce poljubilo s toplim poljubom; na tla bratske ljubezni . . .

Tovariši, ki vam v prsih bije še nepokvarjeno srce, prežeto visokih idealov, neomadeževano od cestnega blata — v Trst vas kliče geslo! Pojdimo k morju, kjer nas čakajo ljubeča srca tržaških bratov! Pogled sam na veličastno in brezmejno morje, svobodno življenje dihaajoče, nam bo že jasno predočil kontrast med ničevim sovraštvom ničevih ljudi in silno ljubeznijo vserodeče prirode.

Tam ob ohalah sinjega morja se nam bodo oddahnile duše za hip, za oni hip, ki često odtehta vrednost in vsebino celega življenja. Pogled v ognjevito oko tržaških tovarišev, vajenih hudega boja in častne zmage, nas bo utrdil v stanovitosti, dal nam bo poguma za nadaljne borbe. Tam ob morju si bomo prisegli vnovič zvesto tovarištvo vsi mi, v katerih rokah leži prihodnost našega naroda, vsi mi, ki nas često ovirajo pri kulturnem delu najširjega pomena tujerodni nasprotniki in — žal — tudi rodni bratje!

K morju kliče strel! Naj vas ta klic ne dohiti malodušnih, in blagoslov se bo vsul na pogumno četo.

Ni sicer več nevarnosti, da bi zlezla naša ljudska šola v klasične razmere konkordatske dobe, ko je nos raznih inkvizitorjev vohunil celo po zasebnih knjižnicah učiteljev, kakor tudi bi nekateri radi zopet ustvarili to dobo vsaj v miniaturni v Sloveniji. Zarja nove dobe je zasijala z zmagojočimi žarki; krepak pih, nasičen najvišje-nejših idej napredka in svobode, je zavel

po deželi. Na noge tedaj, bratje, ki ste bistrejšega pogleda, vstopite v krog, podajte si zvesto desnico! Ne ozirajte se na trpljenje, saj pot napredka je pot trpljenja, in le pot reakcije je komoda. Prva mora biti strma in trnjeva, da se obrnejo od nje malovredni že začetkoma; in druga mora biti široka, da daje dovolj prostora — obsežnim trehuhom. Kaj trnje in trpljenje nam! Junaško srce se ga ne straši! Krepke roke odpravljajo to trnje, da bo prostora za manj pogumne čete. In iz kapelj srčne krvi prvoborilcev bodo vzcvetele rože svobode ter zaznamovale pot, kod so oni nekoč hodili — preganjani kakor divja zver, izstradani in drhteči napora po vsem telesu, a ponosnega neupognjenega tilnika — višjim smotrom naproti. Ne ozirajte se ni na desno, ni na levo, pogled vam bodi uprt navzgor, kjer plamti baklja prosvete, svobode, bratstva! Naj vas ne moti zamolkli zvok, ki bobni iz polnih trehuhov, podajte si roke, in iz vaših junaških prsi naj zadoni vsepresegajoča pesem o zmagojoči ljubezni do rodne grude, do našega ljudstva; pesem o ljubezni, ki nevrnjena vse krivde oprošča! —

Organizacija! Sveta naj nam bo ta beseda! Za njo delajmo, nji se pokorimo! Ne bo nam težko ne eno ne drugo, saj je v organizaciji rešitev. Organizacija je vse! Najhujše nas ne tepejo nasprotniki, najhujše udarce nam prizadevajo odpadniki iz naših vrst. Ali ti udarci, nanje bodo padli v prvi vrsti nazaj! Čujete stok malodušnih? Nanje že padajo! Bodite jim Bog milostljiv!

Tovariši iz Kranjske, oči vsega slovenskega in slovanskega učiteljstva so v prvi vrsti uprte v vas! Če pade tudi ta ali oni — vsak boj zahteva svoje žrtve — ne omagajte! Vsi vi, ki so vam duše odprte

in srca junaška, ne glejte ni na desno, ni na levo: pogled vam bodi uprt navzgor!

K morju kliče strel! V Trst, v Trst!

Pred dnevi dela v Trstu.

Zborovanje „Zaveze“ v Trstu. — Princip delitve dela. — Javnost in učiteljstvo. — Stalno Zvezno tajništvo. — Referati. — Delegatom.

Dne 4., 5. in 6. junija letos se snidemo zopet k smotrenemu delu v Trstu!

Če razmotrivamo naša zborovanja morbiti za dobo desetih let nazaj, tedaj bi pripisovali letošnjemu zborovanju eno najvažnejših mest.

V daljni perspektivi se nam kaže, da bo letošnje zborovanje v Trstu nekak mejnik med našim delom preteklosti in med našim delom bodočnosti.

Diferenciacija dela, ki ji bo temelj položen na letošnjem zborovanju v Trstu, se nam obeta v bodočnosti kot nekaka zmaga našega vztrajnega dela preteklosti nad neznosnimi razmerami, v katerih živi in deluje naš stan, na podlagi katerega se ima razviti do popolnosti naša organizacija, da tako nastopimo lepšo bodočnost.

Preosnova Zavezinih pravil, ki se ima letos na zborovanju izvršiti, je točka tako vitalnega pomena, da je ne moremo dovolj oceniti naprej, kolikor se jo bo lahko cenilo po njeni realizaciji.

Princip delitve dela.

Delitev dela, ki nam napoči iz izpremembe pravil pri naših zborovanjih, nam prinese tudi večje in trajnejše uspehe.

Kakor bo važen bodoči pedagoško-didaktički odsek za razvoj našega šolstva, za realizacijo našega šolskega programa; tako bo važen šolsko-politiški odsek za razvoj našega

stanovskega prava, za razvoj naših bodočih generacij in za realizacijo naših stanovskih stremeljenj in udejstvovanje našega šolsko-politiškega programa.

Tako pa, kakor bo važen časnikarski odsek, ki bo podlaga našim stremeljenjem v ped.-dik. in stan.-pol. odseku, za razvoj našega tu začrtanega dela, in kakor bo ta odsek podlaga našim prosvetnim stremeljenjem med starši in mladino, to je, na vzgojnem polju; tako bo podlaga vse naše gospodarske organizacije gospodarski odsek, v katerem se bo začrtavala pot našega stanovsko-gospodarskega programa, ki ostaja končni temelj vse naše organizacije.

S to porazdelitvijo dela se bo pa dosežalo tudi dalekosežnejše uspehe, ker bo na ta način delo postalo laglje in temeljiteje.

Javnost in učiteljstvo.

Toda nismo še pri kraju z dobrotami letošnje predloge, ki jo bodo imeli delegati rešiti na zborovanju v Trstu.

Z reorganizacijo naših zborovanj in naše centralne organizacije sploh smo si postavili šele boljši temelj za naše notranje delo. Z reorganizacijo naših glavnih zborovanj in uvedbo javnih društvenih shodov bomo pa v drugi luči stopili tudi pred slovensko javnost.

Napočil je že čas, da stopi slovensko napredno učiteljstvo tudi kot samostojen faktor pred slovenski narod in da pričnemo v javnosti črtati svoja pota!

Nismo več tako slabotni, da bi nam bilo potreba iskati opore, temveč naša notranjost je danes že tako močna, da lahko samostojno pričnemo misliti na sistematični kulturni načrt in delo ter v tem oziru lahko dosežemo svoje pravice in lahko predložimo javnosti svoje zahteve!

Nismo pa s tem rekli, da mislimo gojiti stanovsko-narodni seperatizem, še manj sta-

LISTEK.

Slovensko šolstvo v tržaški okolici v dobi konkordata.

Spisal Ferdo Plemič.

Snov za pričujoči zgodovinski obris sem zajemal skoro izključno iz tedenjanih uradnih spisov, kolikor so mi bili pač dostopni. Na tiskane vire se nisem mogel nanašati, ker (kolikor jaz vem) slovenskih o tem predmetu nimamo, italijanskih pa je vrlo malo, in še ti le redko omenjajo naše okol. Šolstvo tedanje dobe ter tudi tedaj niso ravno zanesljivi.

Kolikor je bilo v mojih močeh, sem stremil po točnosti podatkov, vem pa, da zeva še tuintam kakšna vrzel. Moj namen pa ni bil podati v vseh podrobnostih dovršene zgodovine, pač pa zgodovinsko sliko takratnih šolskih razmer v tržaški okolici ter posvetiti nekoliko v ono dobo šolskega mrtvila. No, in ta slika ne izpremeni svojega lica, če bi pozneje tudi dostavili še par imen od dnevk.

I. Šole in učitelji.

O slovenskem šolstvu na Tržaškem morremo govoriti jedva v tej dobi, ker v tej dobi

se je ustanovila skoro večina sedanjih slov. ljudskih šol v trž. okolici.

F. Marinaz omenja v svoji knjigi „Šolski spomini“ (Memorie scolastiche), da so okoliške šole ustanovili v tem časovnem redu: na Opčinah l. 1798., na Katinari leta 1804., v Barkovljah l. 1805., v Bazovici l. 1805., v Škednju l. 1827., v Sv. Križu l. 1845., v Sv. Ivanu l. 1854., na Proseku l. 1854., v Rojanu l. 1862., v Trebčah l. 1868.

Ti podatki niso povsem zanesljivi. Trivialko v Sv. Križu se namreč omenja že l. 1828., in če ni starejša, je vsaj toliko stara kakor škedenjska šola. Na Proseku sicer res ni bilo prvotno šole, zato pa je obstajala že mnogo prej (pozitivno vsaj že l. 1828.) trivialka v sosednji vasi Kontovelu. L. 1831. pa uradni spis že omenja šolo na Proseku, drugi akt l. 1854. pa „združeno šolo“ na Proseku-Kontovelu, ki je l. 1856. že dvorazrednica. Letnica 1854. pomenja le čas, kdaj je bilo dozdano šol. poslopje na Proseku. Izpuščena je trivialka v Lipici, ki je tudi nekaj časa životarla ter bila l. 1836. celo pohvaljena.

Vse te šole, izven proseške in škedenjske (l. 1852. dvorazrednica), se niso v vsej dolgi dobi razvile iz otroških črevljev enorazrednic.

Na teh trivialkah so učili dušni pastirji in posvetni učitelji, ki jih pa je bilo počet-

koma le redko število. Leta 1828. n. pr. so poučevali na šolah v Barkovljah, Sv. Križu, Opčinah, Katinari, Bazovici in Kontovelu duhovniki, edino v Škednju je bil nameščen posvetni učitelj.

L. 1829. poučujejo sledeči trivialni učitelji na sledečih šolah: Gašpar Esapek (Opčine), Kristjan Sirk (Sv. Križ), Tomaž Fischer (Kontovel), Lenart Peternel (Barkovlje), Lovrenc Zupanc (Škedenj), Matevž Jelovčan (Katinara), Matevž Pavlovič (Bazovica). Na škedenjski šoli je istodobno učila Zupapčeva žena žen. ročna dela.

V naslednjih letih se je učiteljstvo izpremenilo v toliko: L. 1830. poučuje na Opčinah Valentin Lakner; l. 1831. na Proseku Franc Leiter, na Kontovelu Josip Sanein; l. 1833. na Opčinah Ivan Hafner, v Barkovljah Jernej Rebec, na Katinari Lovrenc Malivrh. L. 1849. je imenovan za škedenjsko šolo Kristjan Martelanc (po redu drugi učitelj v Škednju), ki je bil poprej 19½ let šol. pomočnik na Opčinah in 5½ let učitelj v Jelšanah. Njegova hči je učila na šoli ženska ročna dela.

Leta 1850. srečamo imena teh učiteljev: Matevž Skok (Barkovlje); Boštjan Orehovec (Kontovel); Franc Kovačič (Sv. Križ); Franc Leiter (Prosek); Franc Niklič (Opčine); Ma-

tevž Pavlovič (Bazovica); Ivan Bočič (Katinara); Kristjan Martelanc (Škedenj). L. 1852. je prideljen škedenjski šoli še drugi učitelj, kaplan Jožef Koman.

L. 1853. nastopi v drugem polletju Gašper Delkin v Sv. Križu. L. 1854. je razpisana služba učitelja in učiteljice v Sv. Ivanu. L. 1857. je imenovan Jakob Čenčur za suplenta na škedenjski šoli, kjer postane leto kasneje učitelj. L. 1864. omenja neki spis šest „industrialnih“ učiteljic (u. žen. roč. dela) v tržaški okolici. Na šolah so pogosto delovali za mal denar z dobro voljo in dobro nado razni šolski pomočniki poleg pravega učitelja, ali le redko srečamo njihova imena.

L. 1868. dobe vse okoliške šole naslov „občinske ljudske šole“ ter skoro povsem novo učiteljstvo, sestavljeno na sledeči način:

Anton Valentič, Edvard Tavčar (Prosek); Jurij Bonin (Rojan); Matej Masten (Sv. Ivan); Miha Urbančič (Bazovica); Josip Toroš (Barkovlje); Edvard Mozetič (Opčine); Karol Kaliger (Sv. Križ); Josip Jančar (Katinara); Jakob Čenčur (Škedenj). Slednja dva na novo potrjena. (Ni treba še posebe omenjati, da so vsi imenovani bili lajki, saj se je njihovo imenovanje (strani magistrata) izvršilo po sklepu konkordatske dobe. Dalje.)

novski aristokratizem; celo ne, da bi hlepeli po nadvladi svojega stanu nad drugimi stanovi v narodu.

Hočemo se posluževati le socialnih pravic, ki jih imamo z ozirom na naše socialne pozicije v narodu in z ozirom na našo naravno organizacijo po vsej Sloveniji.

Kdor želi napredka domovine, ta bo želel samoosvojitve učiteljskega stanu izpod sedanjega robstva v narodu!

Stalno Zavezino tajništvo.

Od vseh teh zadev, ki jih bo imela nalogo letošnja delegacija pri zborovanju v Trstu rešiti, pa nam tudi jako močno stopi v ospredje hkratna rešitev vprašanja stalnega Zavezinega tajništva.

Zato polagamo to vprašanje še posebej na srce delegatom, da ga rešijo temeljito.

Pri tem vprašanju naj se delegati zavedajo, da zastopajo na zborovanju vse člane svojega okrajnega društva, da zastopajo interes tega društva, da pa ne zastopajo v prvi vrsti interesa posameznih društev, temmanj interese posameznikov, temveč v prvi vrsti interes naše celokupnosti, celokupni interes vsega učiteljskega stanu.

Zatorej naj pojmi, da bodo za enkrat še morali pojasnjevati in zagovarjati ukrepe delegacije svojim članom v ne prav prijetnem položaju.

Naše organizacije materialno namreč še niso tako močne in popolne, da bi zamogle že služiti posameznikom in da bi se iz njih sedaj že lahko le črpalo in jemalo, medtem ko bi se jim ničesar ne pridevalo in pridelalo; zatorej bo gotovo zopet potreba apelirati na požrtvovalnost organizirancev, katere zagovor nasproti članom prevzamejo kot sveto dolžnost — delegati.

Razvoj zahteva žrtev in brez žrtev ni razvoja in tudi ne napredka!

Prepričani pa smo, da ne bo ravno v tem oziru požrtvovalnost brez uspeha in smotra, ker ravno s stalnim tajništvom se bo poživilo naše organizacijsko življenje, se bo povzdignilo naše gospodarsko in drugo delo, se bodo toliko pokrepila naša stanovska-gospodarska podjetja, da bodo nam v poglednem času odvezala vsa stanovska bremena nase in nam prav znatno olajšala naše stanovske davke, ki bodo v prvem hipu malo narasli a potem tem znatneje padli!

In to morajo delegati pri reševanju tega vprašanja upoštevati, morajo se pa postaviti tudi s stališča sedanjosti na stališče bodočnosti, da bodo tem laglje zagovarjali svoje delo in svoje sklepe, ki jih bodo izvršili v Trstu, napram članom društva, ki ga v delegaciji zastopajo.

Referati.

Težko pa izrečemo sodbo, kateremu izmed referatov bi dali prednost, ali če ne prednosti, kateremu izmed njih bi podelili večjo važnost.

V tem oziru stojimo na stališču, da nam je na vsakem polju enako merno in v z p o r e d n o napredovati.

Zato smo pa tudi z vso vnemo zagovarjali princip delitve dela, ker ravno po izvedbi tega pričakujemo socialnega napredovanja na vsakem polju našega dela.

Tako delovni šoli kot aktualnemu vprašanju sedanjosti, ki ima zlasti v narodnem pogledu roditi zopet en pozitiven uspeh, kakor vprašanju naše telesne vzgoje ne moremo dati prednosti.

Vendar, če postavljamo krepko telo kot podlago uspešnemu delu, se nam bo predočilo vprašanje naše telesne vzgoje kot aktualnejše vprašanje, ki zadobi s tem tudi prednost.

Če se pa ozremo še na faktučne razmere v našem narodu in na svojstva, ki nam jih kot posledico prinaša s seboj ali razvija dobra telesna vzgoja, tedaj ne moremo dovolj preceiniti važnosti in pomena tega vprašanja.

Zatorej menimo, da bo z rešitvijo teh dveh vprašanj storilo slovensko napredno učiteljsko zopet važen korak naprej — v bodočnost!

Referatu „Slovensko šolstvo v Trstu“ temu važnemu vprašanju za vse Slovenstvo in Slovanstvo, na katerem temelji razvoj in bodočnost Trsta in na katerem so interesovani ne le Slovenci, temveč vsi slovanski narodi v Avstriji, pripisujemo zgodovinski značaj, ker se bode razmotrivalo kot zgodovinsko vprašanje in ne kot vprašanje [bodočnosti. Imelo bi veliko

večjo vrednost, če bi se razmotrivalo na javnem društvenem shodu, kakršne namerava prirediti namesto glavnih zborovanj slovensko napredno učiteljsko vzbodoče. Javnost pa bomo seznanili s tem poglavjem potom tiska.

Končno nam preostaja še četrti referat „Nekaj misli o reformi učiteljske organizacije“, ki pa bo zadobil ravno z letošnjo preosnovno „Zavezinih“ pravil največjo aktualnost.

Kako pa tudi ne, saj je pogoj uspešnemu delu trdna podlaga — dobra, času primerna organizacija!

Delegatom.

Delegatom, ki jih pošlje slovensko napredno učiteljsko v Trst na zborovanje in ki jim poveril zastopstvo posameznih društev, pa polagamo na srce preudaren nastop pri vsakem sklepu in zbranost pri delu.

Prepričani naj bodo, da temelji, ki jih bodo postavili na letošnjem zborovanju Zaveze, bodo podlaga vsaj za eno desetletje nadaljnjega dela naprednega slovenskega učiteljskega, če nam ne prinese čas kake posebnosti v razvoju našega stanu.

Prepričano pa naj bo tudi vse slovensko učiteljsko, da nam našo rešitev prinese le naše vztrajno in smotreno delo in vera vase, vera v lastno življensko silo in moč!

V tem znamenju kličemo slovenskemu naprednemu učiteljskemu: Na snidenje v Trstu!

* * *

Klerikalni nadučitelj med pouličnimi demonstrantami.

Prejeli smo ta-le popravek:

Sklicuje se na tiskovni zakon, prosim, da priobčite v „Učit. Tovarišu“ glede poročila z dne 12. maja t. l. sledeči popravek:

Ni res, da sem psoval demonstrante dne 23. aprila ob priliki ljubljanskih občinskih volitev z barabami in se vedel nedostojno, nad čemer so se zgražali ljudje.

Res pa je, da sem, začuvši kričanje, prišel z drugimi ljudmi iz deželne muzeja ter mirno in tiho opazoval žalostne počestne demonstracije ter se vedel, kakor se [spodobi olikanemu in pametnemu človeku.

S spoštovanjem

Jos. Cepuder,
šol. vod.

V Ljubljani, dne 20. maja 1911.

O p o m b a uredništva: Mi smo v štev. z dne 12. t. m. tudi pisali to-le: „Celo poročevalci ljubljanskih dnevnikov so opazili to izredno vedenje tega nadučitelja (Cepudra) in so prinesli ostro kritiko z ozirom na to.“ — A Cepudrovega popravka nismo čitali v nobenem ljubljanskem dnevniku, poslal ga je samo nam. Kaj pomeni to? — Pričakujemo pojasnila od svojega poročevalca!

* * *

Izjava.

Z ozirom na čudno vedenje in čudno zavračanje naših očitaj od strani Janka Nepomuka Jegliča, voditelja na Grabnu v Ljubljani, in na poročilo „Slovenca“ z dne 19. maja 1911, št. 115, kjer trdi, da je Jeglič sam zahteval preiskavo in kjer trdi, da smo mi lagali, izjavljamo:

Mi ostajamo pri vseh svojih trditvah glede Jegliča in bodisi to glede nasilnega postopanja v zadnji aferi s prizadetimi tovarišem in odrekanja zdravniške pomoči, bodisi glede splošnega nasilnega vedenja nad suplenti bodisi glede denunciacije tov. Slavka Cepudra na ljubljanskem magistratu bodisi glede zlorabe uradne osebe c. k. okr. šol. nadzornika A. Maierja v strankarsko-agitacijske politične svrhe, bodisi glede porabljanja vodstvene pisarne v svrhe sestankov za nešolske zadeve in splošno glede vsega, kar smo v svojem listu pisali.

Če je Janko Nep. Jeglič mož, tedaj naj pošlje popravke, če je pa mnenja, da smo mu storili kako krivico, naj nas toži, in mi mu damo na vse jasen odgovor! Torej kar pred sodišče z nami, to je sedaj edina pot, da doženemo resnico! Mi smo pripravljani vsak trenutek za vse trditve nastopiti dokaz resnice!

Slepil pa Jeglič s svojimi manevri ne bo nikogar, zato bomo mi preskrbeli!

Uredništvo „Učiteljskega Tovariša.“

Priporočajte in širite naš list!

Načrt izpremenjenih pravil

Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

I. Ime in sedež.

§ 1.

Organizacija se imenuje Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Svoj sedež ima v Ljubljani.

II. Namen.

§ 2.

Namen Zaveze je:

- Združitev vseh jugoslovanskih učiteljskih društev po Dalmaciji, Koroškem, Kranjskem, Primorskem in Štajerskem;
- pospeševanje in bramba duševnih, gmotnih, moralnih in pravnih interesov učiteljskega in šolskega na narodni, napredni in demokratski podlagi.

III. Sredstva.

§ 3.

Sredstva v dosego namena so:

- Zavezino redno zborovanje, ki se vrši vsako leto enkrat v primernem kraju v § 2. a) imenovanih deželah in ki se na njem razpravlja o predmetih, nanašajočih se na namen Zaveze, izražen v § 2. b);
- občevanje z vsemi avstrijskimi učiteljskimi organizacijami;
- vzdrževanje in podpiranje strokovnih listov in učiteljskih gospodarskih podjetij;
- izdajanje in zalaganje šolskih in znanstvenih knjig in časnikov, učil in drugih šolskih ter učiteljskih gospodarskih potrebščin;
- vzdrževanje stalnega tajništva.

IV. Članstvo.

§ 4.

K Zavezi lahko pristopijo vsa učiteljska društva v deželah, imenovanih v § 2. a). — Članstvo teh društev je obenem članstvo Zaveze.

§ 5.

Častni član Zaveze postane lahko vsakdo, ki si je pridobil izrednih zaslug za avstrijsko jugoslovansko učiteljsko in šolsko ali za Zavezo ali za učiteljsko in šolsko sploh.

Častne člane imenuje delegacija na predlog upravnega odbora.

V. Pristop in izstop članov.

§ 6.

- Posamezna društva pristopijo Zavezi, ako to sklenejo na svojem zborovanju. Ta pristop je naznaniti pismeno Zaveziniemu vodstvu, ki o tem sklepa. Proti vodstvenemu sklepu je dovoljen priziv na upravni odbor, oziroma na delegacijo.
- Pristop k Zavezi se vrši lahko vsak čas; vendar je plačati društvenino za vse tekoče leto vstopa.
- Posamezna učiteljska društva izstopijo iz Zaveze, ako to sklenejo v svojem zborovanju ter svoj sklep pismeno prijavijo Zaveziniemu vodstvu.
- Posamezna učiteljska društva se smatrajo za izstopivša tudi tedaj, ako ne vplačajo letnega doneska po trikratnem opominu.
- Društvo, ki nasprotuje Zaveziniemu namenu ali ne izpolnjuje Zavezinih pravil, more delegacija na predlog upravnega odbora izključiti. Za tak sklep je treba dvetretjinske večine.

VI. Dolžnosti in pravice članov.

§ 7.

- Visokost letnih doneskov za posamezne člane določa delegacija od leta do leta na predlog gospodarskega odseka.
- Posamezna društva morajo vpslati dotične doneske vsako leto do konca maja meseca Zaveziniemu blagajniku.
- Zavezi pristopivše društvo mora vpslati nemudoma imenik svojih članov (t. j. ime, značaj in bivališče posameznih svojih društvenikov), društvenega odbora ter prepis svojih pravil.
- Vsako zavezino društvo si mora naročiti Zavezino glasilo.

d) Štiriinajst dni po vsakem občnem zboru posameznih društev je prijaviti Zaveziniemu vodstvu novoizvoljeni odbor in vse druge premembe.

e) Vsako Zavezino društvo izvoli delegate za „Zavezino“ zborovanje, in sicer izvoli društvo do 10 članov enega delegata, društvo 10 do 20 članov dva delegata, društvo 20 do 30 članov tri delegate itd. Volitev delegatov velja za dobo od rednega do rednega zborovanja.

f) Vsak član Zavezi pristopivšega društva ima pravico govoriti na javnih društvenih shodih, staviti predloge in se udeleževati razprav.

g) Na sejah delegatov imajo pravico svetovanja in glasovanja delegatje, na javnih društvenih shodih pa vsak član Zavezinih društev.

h) Vsak član Zavezinih društev ima pravico, posluževati se koristi in dobrot v § 3. pod točko c), d), in d) navedenih podjetij.

i) S tem uživanjem so združene dolžnosti, kakor jih določajo ta podjetja.

j) Vsak član Zavezinih društev ima pravico paziti in dolžnost sodelovati na izvrševanje namena Zaveze, označenega v § 2. b).

VII. Uprava.

§ 8.

Zavezo upravlja:

- vodstvo;
- upravni odbor;
- delegacija.

§ 9.

Vodstvo.

Predsednik, I. tajnik in I. blagajnik tvorijo vodstvo Zaveze, ki rešuje vse tekoče zadeve in objavlja svoje sklepe v društvenem glasilu. Važnejša vprašanja odkaže v rešitev dotičnemu odseku, ki sodijo v njega delokrog.

§ 10.

Upravni odbor.

a) Upravni odbor tvorijo poleg predsedstva; urednikov in upravnikov Zavezinih listov še:

- gospodarski odsek,
- šolsko-politiški odsek,
- pedagoško-didaktični odsek,
- časnikarski odsek.

b) Vsak odsek ima tolikokrat po dva člana, kolikor je v Zavezi združenih dežel.

c) Vsak odsek voli iz svoje srede načelnika in njegovega namestnika ter zapisnikarja in sklepa z dvetretjinsko večino glasov. Načelnik glasuje vedno.

d) Odseki rešujejo vloge, izročene od vodstva, ter pripravljajo predloge in nasvete za seje upravnega odbora in delegacije.

e) Odsekovi sklepi so veljavni, kadar in ako jih sprejme upravni odbor in potrdi delegacija. Tako sprejeti in potrjeni sklepi so za vsakega člana Zaveze absolutno obvezni.

f) Seje odsekov sklicujejo načelniki, kadar se jim zdi potrebno in primerno.

g) Seje odsekov so javne ter jih je 14 dni prej prijaviti v Zaveziniem glasilu. Kadar sklene odsek, so seje lahko tajne.

h) Člani vodstva Zaveze imajo na vsaki odsekovi seji posvetovalen glas.

i) Posvetovanjem odsekov je na vsakem Zaveziniem zborovanju odmeriti toliko časa, da lahko rešijo svojo nalogo temeljito in vsestransko. Njim je odkazano najvažnejše in najodgovornejše delo.

O predlogih, nasvetih in sklepih poročajo upravnemu odboru in delegaciji odsekovi poročevalci, ki jih izvoli vsak posamezni odsek.

j) Načelniki odsekov prijavijo mesec dni pred Zaveziniem zborovanjem vodstvu, koliko časa si žele za zborovanje svojega odseka.

k) Nihče ne more biti član več kakor dveh odsekov.

l) Vsak odsek ima pravico, da pozove na svoje seje k sodelovanju strokovnjake učitelje in neučitelje, ki imajo le posvetovalen glas.